



Tilbagebetaling af boligsikring

FOB nr. 80.607

Udtalt over for boligstyrelsen, at der ikke fra en boligsikringsmodtagers side forelå et sådant subjektivt kritisabelt forhold, som var en forudsætning for et tilbagebetalingskrav i henhold til boligsikringsloven.

Henstillet til boligstyrelsen at tage den konkrete tilbagebetalingssag vedrørende boligsikring op til fornyet overvejelse.

Endvidere henstillet til boligstyrelsen i samarbejde med socialministeriet at overveje gennemførelse af en ordning, der sikrer kommunikation mellem social- og sundhedsforvaltninger og boligsikringskontorer, således at det forebygges/forhindres, at boligsikringsmodtagere mødes med et tilbagebetalingskrav vedrørende boligsikring baseret på boligsikringskontorets manglende information om omfanget af ydelser efter bistandsloven m.m.

(J. nr. 1980-1288-17).

Den 30. maj 1981 afgav jeg følgende redegørelse i anledning af en klage, som angik et spørgsmål om tilbagebetaling af boligsikring:

»I. Klage og bedømmelsesgrundlag.

I skrivelse af 17. november 1980 klagede (A) til mig over boligstyrelsens afgørelse af 30. oktober 1980, hvorved styrelsen gav Vejen kommune medhold i, at et beløb, der af kommunen var udbetalt (for meget) til hende i boligsikring for 1978, skulle tilbagebetales. Ved afgørelsen omgjorde boligstyrelsen en afgørelse af 15. august 1980 fra Ribe stiftamt om, at det (for meget) udbetalte beløb ikke skulle tilbagebetales af (A).

...

II. Regler af betydning for sagens bedømmelse.

Regelgrundlaget vedrørende boligsikring, udbetalt i 1978, er boligministeriets bekendtgørelse nr. 389 af 28. juli 1976 af lov om boligsikring og boligministeriets cirkulære nr. 224 af 11. november 1976 om boligsikring.

Lovens bestemmelser om tilbagebetaling findes i § 11, stk. 3, jfr. § 11, stk. 1, der har følgende indhold:

»Stk. 1. Boligtageren skal omgående give kommunalbestyrelsen meddelelse om alle forhold, der kan medføre bortfald eller nedsættelse af sikringsydelsen, herunder om flytning, fremleje af en del af lejligheden, mindskelse af antal børn, væsentlige og varige stigninger i hans eller hans husstands indkomstforhold og væsentlig lejereduktion.

...

Stk. 3. Har boligtageren undladt at give meddelelse som omhandlet i stk. 1 eller i øvrigt mod bedre vidende uberettiget oppebåret sikringsydelse, skal han eller hans dødsbo tilbagebetale det beløb, der er oppebåret med urette. Kommunalbestyrelsen skal skriftligt gøre boligtageren bekendt med disse regler og med, at tilsidesættelse heraf tillige kan medføre strafansvar.«

De gengivne lovbestemmelser er nærmere omtalt i punkt 33 og 34 i cirkulæret fra 1976: Indholdet af pkt. 33, stk. 1, svarer ganske til lovens § 11, stk. 1. Punkt 34 om »Regulering med tilbagevirkende kraft« indeholder bl. a. følgende bestemmelser i stk. 1, 2, 8, 11, 12, 13 og 14:

»Såfremt det efterfølgende konstateres, at boligtageren har undladt at give meddelelse om stigning i indkomstforholdene, må kommunalbestyrelsen afgøre, om der bør fremsættes krav om tilbagebetaling af evt. for meget udbetalt boligsikring. (Stk. 1).

Ved bedømmelse af, om tilbagebetaling bør kræves, må der sondres imellem boligsikringsmodtagere, der får udbetalt boligsikring i forhold til seneste skattepligtige indkomst + procenttillæg, og boligsikringsmodtagere, der får udbetalt boligsikring efter forventet fremtidig indkomst. (Stk. 2).

...

Når boligsikring er ydet i forhold til den forventede fremtidige indkomst, bør boligsikringsydelsen omberegnes, når den faktiske indkomst overstiger beregningsbeløbet med mere end 10 pct. Fra det tidspunkt der konstateres en sådan indkomstfremgang, bør boligsikringsydelsen omberegnes, og hvis dette ikke er sket samtidig med indkomstfremgangen, bør der foretages efterfølgende regulering. (Stk. 8).

...

Har boligtageren undladt at give meddelelse, som omhandlet i pkt. 33 eller i øvrigt mod bedre vidende uberettiget oppebåret boligsikringsydelse, skal han (eller hans dødsbo) tilbagebetale det beløb, der er oppebåret med urette. Kommunalbestyrelsen skal skriftligt gøre boligtageren bekendt med disse regler og med, at tilsidesættelse heraf tillige kan medføre strafansvar. (Stk. 11).

Beløb, der efter de angivne retningslinjer er oppebåret med urette, og som derfor kræves tilbagebetalt, kan tilbagesøges gennem modregning i fremtidige boligsikringsydelse eller inddrives efter de regler, der gælder for inddrivelse af personlige skatter. Reglerne er herved bragt i overensstemmelse med, hvad der gælder om hjælp oppebåret med urette i henhold til bistandsloven, og det er således sikret, at beløbene udover som hidtil at kunne opkræves gennem udpantning tillige kan opkræves gennem løntilbageholdelse. (Stk. 12).

Spørgsmålet om, hvorvidt tilbagebetaling skal ske, afgøres af kommunalbestyrelsen. Afgørelsen herom kan indbringes for amtet og boligministeriet efter reglerne i lovens § 14. (...). (Stk. 13).

Spørgsmålet om, hvorvidt tilbagebetaling skal ske kontant, afdragsvis eller ved modregning i løbende boligsikring afgøres endeligt af kommunalbestyrelsen. (Stk. 14).«

III. Sagsfremstilling.

Det fremgår af de foreliggende oplysninger, at (A) den 1. juli 1977 flyttede til Vejen kommune og tog bopæl i en lejlighed.

I 1977 modtog (A) følgende månedlige beløb i *boligsikring*:

juli	750 kr.	(beregningsgrundlag 19.630 kr.)
resten af året	830 kr.	(beregningsgrundlag 42.107 kr.)

Fra 1. juli til 31. december 1977 modtog (A) i henhold til *bistandslovens* § 37 ialt 10.108,38 kr.; udbetalingen skete stort set hver uge (ialt 26 gange). En del af beløbene blev ydet med tilbagebetalingspligt.

I 1978 modtog hun følgende månedlige beløb i *boligsikring*:

jan.-maj	800 kr.	(beregningsgrundlag 46.351 kr., jfr. nærmere nedenfor).
juni-juli	590 kr.	
aug.-dec.	560 kr.	

Fra 1. januar til 1. august 1978 modtog hun i henhold til *bistandslovens* § 37 og § 42 ialt 14.213,72 kr. (29 udbetalinger).

Som grundlag for beregningen af boligsikring i 1978 gav (A) den 18. november 1977 følgende oplysning om sin og sin samlevers forventede skattepligtige indkomster:

(A)	19.660 kr.
Samlever	22.477 kr.

I det skema, hvorpå oplysningerne blev givet, og som (A) underskrev den 18. november 1977, var anført:

»Såfremt den aktuelle husstandsindkomst senere viser sig at overstige beregningsgrundlaget med mindst 10 pct., vil for meget udbetalt boligsikring blive krævet tilbagebetalt. Jeg forpligter mig derfor til omgående at underrette boligsikringskontoret, når der indtræffer ændringer i indtægtsforholdene eller andre forhold, der måtte få betydning for boligsikringsberegningen.«

(A) boede i lejligheden sammen med 2 af sine børn under 18 år og sammen med (B), der er invalidepensionist, og hans ene barn under 18 år.

...

Pr. 1. januar 1978 bestod husstanden ... i henseende til beregning af boligsikring af 2 voksne og 3 børn.

Pr. 1. marts 1978 angav kommunen i forbindelse med beregningen af boligsikring, at husstanden bestod af 2 voksne, 2 børn og 1 voksen »beregnet som barn«. Den ændrede husstandsangivelse skyldtes, at (A's) næstældste søn den 29. maj 1978 ville fylde 18 år; ændringen havde ikke beregningsmæssige konsekvenser, fordi sønnen var i lære (jfr. boligsikringscirkulæret pkt. 8).

Den 1. august 1978 fraflyttede (A's) næstældste søn hjemmet, og kommunen ændrede nu husstandssammensætningen (for første gang) i beregningsmæssig henseende, således at den fra denne dato bestod af 2 voksne og 2 børn.

Husstandsindkomsten i henhold til hovedreglen i boligsikringslovens § 7, stk. 1 (summen af boligtagere og hans husstandsmedlemmers endeligt ansatte skattepligtige indkomst for det senest afsluttede indkomstår, reguleret med et tillæg på 20 pct. m. v.) var af kommunen beregnet til 58.700 kr.

På grundlag af de oplysninger, som (A) gav den 18. november 1977 beregnede Vejen kommune i henhold til boligsikringslovens § 7, stk. 2, at familiens

forventede fremtidige skattepligtige indkomst for 1978 ville være 46.351 kr., og dette beløb dannede grundlag for boligsikringsydelsens beregning.

Den 29. maj 1978 påbegyndte (A) ved bistandskontorets foranstaltning en arbejdsprøvning på et plejehjem i Vejen kommune. Under praktikperioden modtog hun fortsat bistandshjælp (efter bistandslovens § 42). Hun blev den 26. juni 1978 fastansat på plejehjemmet. Hun blev herefter af kommunen (plejehjemmet) aflønnet med 31,95 kr. i timen. Første lønudbetaling skete den 1. august 1978, og fra dette tidspunkt udgik hun af bistandshjælp. Hun arbejdede på plejehjemmet indtil den 29. december 1978, hvorefter hun modtog arbejdsløshedsdagpenge.

Fra skattevæsenet modtog bistandskontoret, efter at slutligningen for 1978 havde fundet sted, underretning om, at (A's) endeligt ansatte skattepligtige indkomst for indkomståret 1978 var på 47.755 kr. Beløbet fremkommer således:

28.999 kr. i lønindtægt fra plejehjemmet

6.542 kr. i renteindtægter

19.118 kr. udbetalt i henhold til bistandsloven (2.191 kr. + 2.713 kr. i børnebidrag + 14.214 kr. i henhold til bistandslovens §§ 37 og 42) ÷ et ligningsmæssigt fradrag på 6.904 kr. (inkl. fradrag for børnebidrag).

Dette betød, at husstandsindkomsten blev på 71.242 kr.

I skrivelse af 30. januar 1980 meddelte Vejen kommune (A) følgende:

»Vedr. regulering af boligsikring udbetalt i regnskabsåret 1978.

Da det har vist sig, at Deres husstandsindkomst i 1978 var væsentlig højere end det beløb, der er anvendt ved beregning af den boligsikring, De i perioden 1. januar - 31. december 1978 fik udbetalt under adressen: ... har man, i henhold til pkt. 27 i cirkulære om boligsikring, efterreguleret ovennævnte periode og konstateret, at De har fået udbetalt kr. 3.060,00 for meget.

Dette beløb skal man anmode Dem om at tilbagebetale Vejen kommune senest den 29. februar 1980. Såfremt De måtte ønske en afdragsordning, kan aftale herom træffes med pantefogedkontoret.

Skulle De ønske yderligere oplysninger om denne efterregulering bedes De rette henvendelse til herværende social- og sundhedsforvaltning.

...«

I skrivelse af 31. januar 1980 klagede (A) til amtsankenævnet for Ribe amt over kommunens afgørelse. Hun anførte, at hun »overhovedet ikke (kan) forstå, hvordan Vejen kommune kommer frem til et sådant beløb«.

Hun anførte videre, at hun mente at have givet kommunen de nødvendige oplysninger om sin forventede indtægt i det omfang, det var muligt.

Amtankenævnet for Ribe amt oversendte klagen til Ribe stiftamt som rette klagemyndighed. Amtet indhentede en udtalelse af 21. februar 1980 fra Vejen kommune, social- og sundhedsforvaltningen. I denne udtalelse anførte kommunen bl. a. følgende:

»...

Med hensyn til de udbetalte boligsikringsydelse i de enkelte perioder henvises der dels til de vedlagte kopier af stamkortene, dels til kopien af omberegningsskemaet.

Vedr. efterreguleringen af boligsikringen for 1978 kan det oplyses, at reguleringer er foretaget i h.t. boligsikringscirkulærets pkt. 27 på grundlag af den endelige ansatte skattepligtige indkomst for 1978, som for (A's) vedkommende udgør kr. 47.755,00 og for (B's) vedkommende kr. 23.487,00, ialt kr. 71.242,00. Der er således et udsving på kr. 10.000 kr. i forhold til det faktisk benyttede beregningsgrundlag, hvorfor efterreguleringen skal foretages i h.t. vedlagte kopi af omberegningsskema.

...

Ved en nærmere gennemgang af sagen har man fundet frem til, at såfremt man betragter ... som voksen uden indtægt, i stedet for som logerende, vil tilbagebetalingskravet kunne nedsættes fra kr. 3.060,00 til kr. 2.180,00.

...«

Efter Ribe stiftamt havde sendt (A) en genpart af kommunens skrivelse af 21. februar 1980, fremsatte (B) i skrivelse af 16. marts 1980 bemærkninger til skrivelsen.

Ved skrivelse af 21. marts 1980 orienterede Ribe stiftamt Vejen kommune om (B's) skrivelse af 16. marts 1980.

I skrivelse af 28. marts 1980 til Ribe amt fremsatte Vejen kommune yderligere bemærkninger til sagen.

Kommunen fremsatte i sine udtalelser til amtet alene bemærkninger til spørgsmålet om beregningsgrundlaget/reguleringsgrundlaget, ikke til spørgsmålet om tilbagebetalingsgrundlaget. Vedrørende efterreguleringsgrundlaget henviste kommunen til et efterreguleringsskema, hvori følgende er anført:

»Efterregulering af boligsikring for perioden 1/1-31/12 1978:

C.P.R.nr. ... Navn: (A) Adresse: ...
 Skattepligtig indkomst 1978: 71.242 Antal børn: 2

Boligsikringsberegningen er foretaget på grund-Forventet indkomst lag af

Husleje	Indkomst	Ydelse	Indkomst	Ydelse	For meget udbetalt
19.140	Beregnet efter 46.351	pr.1/1 1978800	efter 71.242 =	500	300
	2 voksne	pr.1/2 1978800	2 voksne	500	300
	3 børn	pr.1/3 1978800	3 børn	500	300
	2 voksne		2 voksne		
	2 børn	pr.1/4 1978800	2 børn	500	300
	1 voksen	pr.1/5 1978800	1 voksen	500	300
	som barn		som barn		
15.312	-	pr.1/6 1978590	19.140	500	90
+	1 logerende	pr.1/7 1978590	*)	500	90
		pr.1/8 1978560	3 voksne	460	100
	2 voksne	pr.1/9 1978560	2 børn	460	100
	2 børn	pr.1/10 1978560		460	100
	1 logerende	pr.1/11 1978560	2 voksne	460	100
		pr.1/12 1978560	2 børn	460	100
			For meget udbe-		2.180«
			talt:		
			*) 3 voksne, 2 børn, 1 voksen		
			som barn		

Det bemærkes, at den »logerende«, der er omtalt i kommunens oprindelige beregning er (A's) (3. og) ældste søn, ... Boligsikringsbeløbet blev nedsat af kommunen fra 1. juni 1978 under hensyn til, at Vejen kommune på daværende tidspunkt mente, at sønnens ophold i hjemmet burde have beregningsmæssige konsekvenser for boligsikringen.

Den 14. maj 1980 modtog stiftamtet telefoniske oplysninger fra (A's) sagsbehandler i kommunens social- og sundhedsforvaltning, (D), vedrørende (A's) arbejdsforhold m.v.

I skrivelse af 15. august 1980 meddelte stiftamtet (A) følgende:

»...

Til sagens behandling har stiftamtet indhentet oplysning om Deres aktuelle indtægtsforhold i løbet af året 1978. Det fremgår heraf, at den aktuelle husstandsindtægt i perioden 1. januar, til De fik arbejde den 1. juli 1978, har udgjort 58.457 kr., beregnet på årsbasis.

Den aktuelle husstandsindtægt i perioden 1. juli - 31. december 1978 har udgjort 88.027 kr., beregnet på årsbasis.

Der henvises til boligsikringslovens §§ 7 og 11.

Efter stiftamtets opfattelse bør spørgsmålet om et eventuelt tilbagebetalingskrav for boligsikring beregnes ud fra indtægtsforholdene, som de faktisk var i de enkelte perioder, for hvilke tilbagebetaling kræves.

For så vidt angår den ydede boligsikring fra 1. januar til 1. juli 1978, finder stiftamtet ikke grundlag for et tilbagebetalingskrav.

Man har lagt vægt på, at Deres andel af huslejen i denne periode er blevet betalt af socialforvaltningen dels efter bistandslovens regler om forbigående hjælp, og dels regler i boligsikringsloven. Deres økonomiske situation ville således have været den samme, selv om Deres boligsikring var blevet nedsat, idet De da havde modtaget en tilsvarende højere ydelse efter bistandsloven.

For så vidt angår den ydede boligsikring fra 1. juli til 31. december 1978 finder stiftamtet ikke grundlag for et tilbagebetalingskrav.

Stiftamtet har herved lagt vægt på, at det indtægtsgivende arbejdsforhold blev etableret under medvirken af socialforvaltningen, der således har været fuldt ud orienteret om Deres fremtidige indtægter. De havde i et år forud for arbejdsforholdets begyndelse hjælp efter bistandsloven, og i denne periode betalte kommunen - som nævnt - Deres andel af de faste udgifter, herunder husleje. Da De ved 1. lønudbetaling i august 1978 selv overtog ansvaret for Deres økonomiske forpligtelser, finder stiftamtet, at De har haft grund til at gå ud fra, at Deres fremtidige sociale ydelser var reguleret i overensstemmelse med Deres fremtidige indtægtsforhold.

Efter stiftamtets opfattelse kan boligsikringsydelse i 1978 ikke anses for at være modtaget af Dem mod bedre vidende, og der er derfor ikke grundlag for noget tilbagebetalingskrav.

...«

I skrivelse af 5. september 1980 klagede socialudvalget i Vejen kommune til boligministeriet over Ribe stiftamts afgørelse af 15. august 1980.

Socialudvalget anførte følgende:

»...

I afgørelsen har Ribe Stiftamt ud fra de skiftende indtægter i hustanden opdelt tilbagebetalingskravet i perioderne 1. januar - 30. juni 1978 og 1. august - 31. december 1978.

I den første periode gik pgl. på hjælp i h.t. bistanndsloven. For denne periode finder Stiftamtet ikke grundlag for et tilbagebetalingskrav med den begrundelse, at pgl. blot skulle have haft mere i hjælp over bistanndsloven, såfremt boligsikringen havde været mindre.

Socialudvalget mener ikke at man med den begrundelse kan undlade at rejse tilbagebetalingskravet, men at det må være op til bistanndsafdelingen om man evt. på nuværende tidspunkt har mulighed for at betale tilbagebetalingskravet, for den periode via bistanndsloven eller om pgl. evt. skal søge socialudvalget om eftergivelse, på baggrund af husstandens nuværende økonomiske situation.

I den anden periode havde pgl. indtægt fra et plejehjem i Vejen. Her var pgl. i den første måned - ved socialforvaltningens medvirken - ansat som led i en arbejdsprøvning, for senere at blive fastansat.

For denne periode finder Stiftamtet ikke grundlag for et tilbagebetalingskrav, med den begrundelse, at pgl. har haft grund til at tro at hendes oplysningspligt i h.t. pkt. 26 i boligsikringscirkulæret var opfyldt, ved at hun var i forbindelse med socialforvaltningen.

Socialudvalget mener ikke at oplysningspligten i h.t. pkt. 26 er opfyldt ved at en klient afgiver oplysninger, som har betydning for boligsikringskontoret, til een forvaltning i kommunen.

Det skal her bemærkes, at boligsikringslovgivningen i 1978 blev administreret af kommunens byrådssekretariat og ikke i social- og sundhedsforvaltningen.

...«

I den anledning anmodede boligministeriet, boligstyrelsen, ved skrivelse af 19. september 1980 amtet om en udtalelse, samt om udlån af sagens akter.

I skrivelse af 6. oktober 1980 til boligstyrelsen henholdt Ribe stiftamt sig til afgørelsen af 15. august 1980.

I skrivelse af 30. oktober 1980 meddelte boligstyrelsen Vejen kommune følgende:

»...

I denne anledning skal man meddele, at en boligsikringsmodtager efter boligsikringslovens § 11 (den nugældende boligsikringslov § 18) har pligt til omgående at give kommunen meddelelse om alle forhold, der kan medføre bortfald eller nedsættelse af boligsikringsydelsen, herunder bl. a. væsentlige og varige stigninger i hans eller hans husstands indkomstforhold.

Såfremt en boligsikringsmodtager undlader at give meddelelse herom, kan det for meget udbetalte kræves tilbagebetalt.

Det fremgår af sagen, at (A) ikke har givet boligsikringskontoret meddelelse om ændringer i sine indtægtsforhold i 1978. Kommunen har således ikke haft mulighed for at foretage en regulering af den løbende boligsikringsydelse i 1978.

Boligstyrelsen har efter en gennemgang af sagen fundet anledning til at give Vejen kommune medhold i, at tilbagebetaling af for meget udbetalt boligsikring skal ske. Boligstyrelsen finder således, at det forhold, at (A) i en periode har modtaget bistanndhjælp samt hjælp fra socialforvaltningen til etablering af

et arbejdsforhold, ikke kan bevirke, at boligsikringsmodtagerens oplysningspligt efter § 11 i den tidligere gældende boligsikringslov tilsidesættes.

Det skal i denne forbindelse bemærkes, at boligstyrelsen er af den opfattelse, at der ikke i boligsikringsloven er hjemmel til at fratage krav på tilbagebetaling af for meget udbetalt boligsikring under henvisning til, at boligsikringsmodtagerens husstandsindkomst hovedsageligt udgøres af sociale ydelser. Såfremt en kommune fratager et sådant krav, vil kommunen således ikke være berettiget til refusion for så vidt angår det nævnte krav.

Med hensyn til spørgsmålet om tilbagebetalingskravets størrelse må boligstyrelsen ligeledes give Vejen kommune medhold i, at kravet ved den for boligsikringsmodtageren gunstigste beregning af boligsikringsydelsen - beregnet for hele boligsikringsåret 1978 under eet - udgør 2.180 kr., idet en opdeling af tilbagebetalingskravet på perioderne 1. januar - 30. juni 1978 og 1. juli - 31. december 1978 efter boligstyrelsens beregninger vil føre til et større tilbagebetalingskrav.«

(A) modtog en genpart af skrivelsen.

IV. Nærmere om klagen til mig og de indhentede udtalelser m.v.

I skrivelsen af 17. november 1980 til mig anførte (A) følgende:

»...

Jeg mener ikke, at jeg på noget tidspunkt har givet Vejen kommune urigtige oplysninger om min indtægt, eller undladt at give møde på Boligsikringskontoret, jeg mener, jeg har givet de oplysninger, der skulle til for at oppebære den boligsikring, jeg fik i den tid jeg var i Vejen.

...

Jeg modtog hjælp i perioden 1. juli 1977 og til 1. august 1978 gennem bistandsloven, således der i den periode har været løbende kontakt med den socialforvaltning; i maj 1978 påbegyndte jeg en arbejdsprøvning ved et plejehjem i Vejen. Den første måned fik jeg (løn) gennem den socialforvaltning, men fra 1. august 1978 fik jeg fastansættelse der, og fik så min løn over Vejen kommune.

Da jeg påbegyndte arbejdet, talte jeg med min sociale vejleder, som hed (D), om når jeg nu kom på fast løn, hvordan jeg skulle forholde mig til boligsikring, men det skulle jeg ikke bekymre mig om, for det gik af sig selv, for de folk som blev sendt ud der fra, blev der automatisk sendt besked gennem den socialforvaltning til boligkontoret, og hun skulle nok sørge for det blev i orden, men det viser sig at det ikke har været nok, for så havde der jo ingen vrøvl været med dette, så når man ikke kan stole på det en socialrådgiver siger, hvordan skulle jeg så kunne have undgået dette her.«

I (en) skrivelse(n) af 19. januar 1981 anførte Vejen kommune følgende:

»...

(A) nævner i sit brev af 17. november 1980 til Folketingets Ombudsmand, at hun i forbindelse med opstarten på arbejdsprøvningen, havde indgået en aftale med socialrådgiver (D) om at denne skulle underrette boligsikringskontoret om at hun fremover havde en fast lønindtægt og derved var ophørt med bistandshjælp.

Det kan hertil oplyses at man ved en gennemgang af sagens journal ikke har fundet, at en sådan aftale skulle være indgået.

I den anledning skal man bemærke, at en boligsikringsmodtager efter boligsikringslovens § 18 (tidligere boligsikringslovs § 11) har pligt til at give boligsikringskontoret meddelelse om alle forhold, der kan medføre bortfald eller nedsættelse af boligsikringsydelsen.

Endvidere kunne (A) have konstateret at der ikke var foretaget en omberegning af husstandens samlede indkomst, idet der blev fremsendt en bevillingskrivelse, af hvilken det beregningsmæssige grundlag for boligsikringsydelsen fremgik, i forbindelse med ændringer i husstandssammensætningen pr. 1. august 1978.

(A) skulle således efter socialudvalgets opfattelse havde henvendt sig for at få beregningsgrundlaget ændret, da hun modtog ovennævnte bevillingskrivelse.«

I (en) skrivelse(n) af 3. marts 1981 anførte Ribe stiftamt følgende:

»...

I perioden 1. januar 1978 til 1. august 1978 sker der ingen ændringer i klagers forhold, idet hun i hele perioden modtager bistandshjælp.

Klagers samlevers indtægt er i hele perioden uændret mellemste invalidepension. Der sker ingen ændringer i klagers arbejdsmæssige forhold, og eventuelle ændringer i bistandshjælpens størrelse er ikke umiddelbart indlysende for klager.

Stiftamtet finder derfor ikke at klager kan siges at oppebære boligsikring mod bedre vidende.

Klager kommer i arbejde ved det sociale udvalgs foranstaltning.

Efter en tids beskæftigelse udgår klager af bistandshjælp. Stiftamtet finder ikke, at klager, efter hun kom i arbejde, har undladt at give oplysninger som krævet i loven, eller iøvrigt mod bedre vidende uberettiget oppebåret boligsikring, da hun med rette kunne gå ud fra, at boligsikringskontoret var underrettet, da det sociale udvalg i det hele varetog hendes beskæftigelsesmæssige og økonomiske situation.

Det er iøvrigt stiftamtets opfattelse, at det er almindelig praksis i kommunernes bistands/pensionskontorer, at man derfra underretter boligsikringskontoret, hvis der sker ændringer i arbejdsforhold/pensioner for de klienter, hvis interesser, de pågældende kontorer varertager.«

I (en) skrivelse(n) af 19. marts 1981 anførte boligstyrelsen følgende:

»...

Klagen vedrører en af Vejen kommune truffen afgørelse, tilsidesat af Ribe stiftamt og derefter tiltrådt af boligstyrelsen, hvorefter den boligsikring, der er blevet udbetalt klageren for meget i perioden 1. januar - 31. december 1978, ialt 2.180 kr., kræves tilbagebetalt. Begrundelsen for tilbagebetalingskravet er, at det efterfølgende er konstateret, at husstandens faktiske indkomst i den omhandlede periode væsentligt har oversteg beregningsgrundlaget.

I denne anledning skal man meddele, at boligstyrelsen under henvisning til den indhentede udtalelse fra Vejen kommune kan henholde sig til sin afgørelse af 30. oktober 1980, hvoraf kopi vedlægges.

Over for Ribe stiftamts udtalelse af 3. marts 1981 må boligstyrelsen navnlig fastholde, at det forhold, at (A) i en periode har modtaget bistandshjælp samt hjælp fra socialforvaltningen til etablering af et arbejdsforhold, ikke kan bevirke, at boligsikringsmodtagerens oplysningspligt efter § 11 i den tidligere gældende boligsikringslov tilsidesættes.«

I en skrivelse af 2. april 1981 til mig, som (B) havde udfærdiget for (A), anførtes, at sagsbehandleren (D) havde lovet, at besked om (A's) arbejdsforhold ville gå fra socialforvaltningen til boligsikringskontoret i sommeren 1978, således at (A) ikke behøvede at afbryde sit arbejde for selv at underrette boligsikringskontoret om, at hun nu havde en lønindtægt. Det er anført i skrivelsen, at (B) var til stede ved samtalen mellem (A) og (D), og at han kunne bekræfte, at (D) havde lovet at give besked til boligsikringskontoret. I skrivelsen anførtes endvidere bl. a. følgende:

»...

da jeg mente det var i orden den dag vi talte om dette, gik jeg selvfølgelig ikke op på boligsikringskontoret, det var da meningen det skulle ordnes, og da jeg var på bistandskontoret, der er i samme bygning som boligsikringskontoret så kunne jeg jo bare have gået op og ordnet dette, men da aftalen var mellem (D) og mig, at hun alligevel skulle op på kommunens lønningskontor, og meddele dem der, at jeg var overgået til deres lønregnskab, så ville hun ved samme lejlighed få ændret min boligsikring, sådan var aftalen.

...«

Kommunen har telefonisk den 21. april 1981 overfor en af mine medarbejdere oplyst, at (D) ikke længere er ansat i kommunen, men er udstationeret som ulandsfrivillig i Afrika.

V. Konklusion.

De foreliggende afgørelser vedrørende spørgsmålet, om (A) skal tilbagebetale det beløb, hun har modtaget for meget i boligsikring i 1978, skal bedømmes på grundlag af boligsikringslovens § 11, stk. 3, jfr. stk. 1, der er gengivet ovenfor s. 607).

Som det fremgår af § 11, stk. 3, er det ikke et tilstrækkeligt grundlag for krav om tilbagebetaling, at det efterfølgende konstateres, at boligtageren uberettiget har modtaget boligsikring. Tilbagebetaling forudsætter, at boligtageren enten har »undladt at give meddelelse som omhandlet i § 11, stk. 1«, eller »i øvrigt mod bedre vidende uberettiget (har) oppebåret sikringsydelse«.

Der er ikke grundlag i sagen for den antagelse - og dette er da heller ikke gjort gældende af myndighederne - at (A) »mod bedre vidende« uberettiget har oppebåret det beløb, som nu søges tilbage. Jeg forstår sagen således, »at tilbagebetalingen kræves i henhold til bestemmelsen i § 11, stk. 3, i begyndelsen, om »(undladelse af) at give meddelelse som omhandlet i stk. 1««.

Som jeg har givet udtryk for i en anden sag, der er omtalt i min beretning for 1975, s. 440 ff (s. 443), og som i boligministeriet blev behandlet under j. nr. sekr.kt. 7/164-75, kan det imidlertid ikke antages, at den omtalte passus i § 11, stk. 3, hvorefter tilbagebetaling skal ske, når boligtageren har »undladt at give meddelelse som omhandlet i stk. 1«, fortolkningsmæssigt kan betragtes isoleret; sammenhængen med den følgende pas-

sus »i øvrigt mod bedre vidende« må tillægges betydning. Sammenholdes de 2 citerede formuleringer, synes konklusionen umiddelbart at måtte blive, at det er en forudsætning for at kræve tilbagebetaling efter den første passus i § 11, stk. 3, at boligtageren har undladt at meddele en oplysning, vidende om, at han var pligtig at meddele oplysningen, og vidende om, at oplysningen var relevant for hans boligsikringsberettigelse. En så snæver angivelse af tilbagebetalingspligten i henhold til den første passus kan muligvis ikke fastholdes, men sammenstillingen af de 2 formuleringer synes dog at måtte føre til, at en undladelse af at meddele en relevant oplysning kun kan begrunde tilbagebetalingskrav, hvis der er et forholdsvis klart grundlag for at bebrejde boligsikringsmodtageren, at han ikke meddelte den pågældende oplysning med henblik på en regulering af boligsikringen; i den ovennævnte anden sag erklærede boligministeriet i en skrivelse af 17. december 1976 til mig sig enig i, at »tilbagebetalingen må forudsætte, dels at betingelserne for ydelse af boligsikring har været oplyst, dels at der foreligger et subjektivt kritisabelt forhold fra boligmodtagerens side i forbindelse med hans eller hendes undladelse af at underrette boligsikringskontoret om det forhold, der har bragt boligsikringsberettigelsen til ophør.«, jfr. min beretning fra 1976, s. 54 f. Muligvis kan med bevidst undladelse af at meddele relevante oplysninger sidestilles uagtsomhed af en vis grovhed, sammenlign herved arbejdsløshedsforsikringslovens § 86 og forarbejderne til denne bestemmelse (Folketingstidende 1969/70, tillæg A, sp. 2457), jfr. min beretning for 1979, s. 148. Jeg henviser iøvrigt til Jørgen Graversen: Tilbagebetaling af sociale ydelser (1979), s. 25 ff, om bistandslovens § 25 m.v. (boligsikringslovens § 11, stk. 3, omtales s. 28 og 33).

Afgørelsen af, hvorvidt der påhviler (A) tilbagebetalingspligt, beror således på en stillingtagen til, om hun havde

1) tilsidesat sin oplysningspligt efter boligsikringslovens § 11, stk. 1, og

2) gjort dette på den ovenfor omtalte subjektivt kritisable måde.

Ved bedømmelsen af disse spørgsmål må der efter min mening sondres mellem a) den periode, hvori hun oppebar bistandshjælp, og b) den periode, hvori hun oppebar løn for sit arbejde på plejehjemmet i Vejen.

ad a:

For så vidt angår denne periode kan der efter min mening med nogen rimelighed rejses det spørgsmål, om hun havde opfyldt/var frigjort fra sin oplysningspligt. Efter boligsikringslovens § 11, stk. 1, er oplysningspligten en pligt over for »kommunalbestyrelsen«. Det kan ikke uden videre være afgørende for den nærmere bestemmelse af denne pligt, at kommunen havde meddelt hende, at oplysningen skulle gives til »boligsikringskontoret«, jfr. ovenfor s. 608 f. Principielt må oplysningspligten efter § 11, stk.

1, være opfyldt, hvis oplysningen er givet til (indehaves af) sådanne ansatte m.v. i kommunen, at det med rimelighed bør kunne påregnes, at oplysningen derfra automatisk går videre til den afdeling/det kontor, der afgør boligsikrings spørgsmål. Det er på denne baggrund, at der - som nævnt - efter min mening med en vis rimelighed kan rejses det spørgsmål, om ikke en oplysning til (hos) social- og sundhedsforvaltningen er tilstrækkelig. Dette forekommer navnlig nærliggende, hvis boligsikringskontoret er en del af social- og sundhedsforvaltningen (således som tilfældet dog ikke blev i Vejen kommune før efter 1978), og/eller hvis kontakten med social- og sundhedsforvaltningen har omfattet udmåling af hjælp, der er sket under hensyntagen til omfanget af boligsikringen (således som tilfældet var i den foreliggende sag). Men også i øvrigt foreligger der efter min mening spørgsmål om at betragte en oplysning til (hos) social- og sundhedsforvaltningen som en opfyldelse af oplysningspligten efter boligsikringslovens § 11, stk. 1. Det må komme i betragtning, dels at borgerne utvivlsomt er langt mere tilbøjelige til at opfatte forvaltninger som »enheder« end svarende til forvaltningens egen sektoropdeling, og at det formentlig typisk vil forekomme klienter uforståeligt, at 2 kontorer for sociale ydelser (efter 2 forskellige love) ikke har en automatisk gensidig kommunikation med hensyn til relevante oplysninger.

Jeg finder imidlertid ikke at burde forfølge dette spørgsmål nærmere med specielt henblik på den konkrete sag, jfr. nedenfor. Sagen giver mig imidlertid anledning til at henstille til boligministeriet i samarbejde med socialministeriet (som jeg samtidig hermed har sendt et eksemplar af denne redegørelse) at overveje gennemførelsen af en ordning, der sikrer kommunikation mellem social- og sundhedsforvaltninger og boligsikringskontorer, således at det kan forhindres/forebygges, at boligtagere mødes med et tilbagebetalingskrav vedrørende boligsikring, der er baseret på boligsikringskontorets manglende modtagelse af information (fra social- og sundhedsforvaltningen) om omfanget af ydelser efter bistandsloven m.v. Det bemærkes herved, at det efter min mening i almindelighed må forekomme klienter uforståeligt, at størrelsen af boligsikring og hjælp efter bistandsloven ikke er løbende koordinerede, men at de kan mødes med et tilbagebetalingskrav vedrørende boligsikring under henvisning til, at de har fået »for meget« i bistandshjælp, uanset at denne hjælp typisk er udmålt under hensyn til bl. a. klientens boligudgifter (og dermed størrelsen af boligsikringsydelsen). Næsten grotesk blive forholdet i de tilfælde, hvor tilbagebetalingssagen løses med ekstraordinær bistandshjælp til tilbagebetaling; der er da ikke sket andet, end at en ydelse med 40 pct. statsrefusion er blevet til en ydelse med 50 pct. statsrefusion.

Når jeg ikke har fundet at burde forfølge spørgsmålet om, hvorvidt (A) har opfyldt/var friggjort for sin oplysningspligt over for kommunen, beror det på, at den anden betingelse for tilbagebetalingskravet, nemlig at der

foreligger et subjektivt kritisabelt forhold som omtalt ovenfor, fra hendes side, efter min mening ikke kan anses for opfyldt; i og med, at social- og sundhedsforvaltningen (naturligvis) var bekendt med omfanget af ydelserne til hende efter bistandsloven, kan det efter min mening ikke bebrejdes hende, at hun gik ud fra, at de fornødne oplysninger om ydelsen af bistandshjælp forelå i kommunens forvaltning på en sådan måde, at de indgik i grundlaget for boligsikringens beregning. Hertil kommer iøvrigt, at det beløb, som (A) modtog i henhold til bistandsloven i den omtalte periode, ikke mere væsentligt oversteg den hjælp, der var ydet hende i sidste halvdel af det foregående år - at der ingen ændringer skete i hendes arbejdsmæssige forhold - og at hendes samlevers indtægt i hele perioden uændret var mellemste invalidepension, jfr. herved også amtets udtalelse af 3. marts 1981 (ovenfor s. 613).

ad b:

Selv om det nævnte arbejdsforhold er formidlet af social- og sundhedsforvaltningen og indledt med en praktikperiode, hvori (A) »aflønnedes« efter bistandslovens § 42, er jeg mest tilbøjelig til at anse det for rigtigt, når kommunen og boligstyrelsen - og formentlig også amtet - har lagt til grund, at (A) ikke i denne periode opfyldte/var frigjort for sin oplysningspligt.

Selv når der bortses fra (A's) og hendes samlevers oplysninger i skrivelserne til mig om, at en sagsbehandler i social- og sundhedsforvaltningen i forbindelse med arbejdsforholdets etablering havde meddelt hende, at hun (sagsbehandleren) ville give boligsikringskontoret de nødvendige oplysninger, er det imidlertid efter min opfattelse rigtigst at lægge til grund, at der ikke fra (A's) side forelå et sådant subjektivt kritisabelt forhold - i forbindelse med undladelse af at oplyse lønindtægter til boligsikringskontoret - som er en forudsætning for tilbagebetalingskrav. Det må komme i betragtning, at det pågældende arbejdsforhold ikke var et almindeligt kommunalt ansættelsesforhold, men var formidlet af social- og sundhedsforvaltningen i fortsættelse af en arbejdsprøvning/praktikperiode, som var gennemført ved social- og sundhedsforvaltningens foranstaltning i forbindelse med hjælp efter reglen i bistandslovens § 42. Jeg finder derfor, at (A) har haft et sådant rimeligt grundlag for at anse kommunen/boligsikringskontoret for korrekt informeret om hendes indtægtsforhold, at der ikke er tilstrækkeligt grundlag for tilbagebetalingskravet.

Hertil kommer imidlertid, at det efter min mening ikke er bevismæssigt forsvarligt at bortse fra de omtalte oplysninger fra (A) og hendes samlever om, at hendes sagsbehandler i social- og sundhedsforvaltningen, (D), i forbindelse med hendes ansættelse ved plejehjemmet havde givet hende tilsagn om at give den fornødne meddelelse til boligsikringskontoret. Det må naturligvis noteres, at denne oplysning først er fremkommet på et

forholdsvis sent tidspunkt, nemlig i forbindelse med min behandling af sagen; det må imidlertid herved bemærkes, at (A) slet ikke blev inddraget som part i sagen ved boligstyrelsens behandling af sagen (uanset at denne behandling førte til pålæg af den tilbagebetaling, som amtet havde fritaget hende for), og at (A's) klage til amtet var baseret på den opfattelse, at hun ikke havde tilbagebetalingspligt - allerede af den grund, at hun ikke havde fået udbetalt for meget. Hertil kommer, at oplysningen ikke, efter sit indhold, kan forkastes som usandsynlig. Jeg finder ikke, at oplysningen kan forkastes alene under henvisning til, at der ikke ved gennemgang af sagens journal i kommunen er fundet oplysning om (A's) aftale med (D), sammenlign kommunens udtalelse af 19. januar 1981 (ovenfor s. 612-13). Jeg finder det ikke forsvarligt at bortse fra oplysningen uden nærmere undersøgelse, og at denne undersøgelse måtte være vanskelig at foretage på grund af (D's) bortrejse, bør efter min mening ikke komme (A) til skade.

Under henvisning til det ovenfor anførte finder jeg at burde henstille til boligstyrelsen at tage sagen op til fornyet behandling under hensyntagen til mine ovenfor anførte betragtninger.

For så vidt boligstyrelsen måtte fastholde sin afgørelse helt eller delvis, og (A) derefter måtte ønske at anlægge retssag og i forbindelse hermed at søge om fri proces, har jeg foreslået hende at rette henvendelse til mig. Jeg vil da være indstillet på at henstille, at ansøgningen om fri proces imødekommes.«

Jeg gjorde folketingets retsudvalg bekendt med min ovenfor s. 615 omtalte henstilling til boligstyrelsen og socialministeriet.

Supplerende oplysninger om sagen

Boligstyrelsen meddelte mig, at Vejen kommunes socialudvalg havde oplyst, at det fortsat var udvalgets opfattelse, at A ikke i tilstrækkelig grad havde opfyldt sin oplysningspligt efter boligsikringsloven. Boligstyrelsen fandt at måtte fastholde den praksis, at tilbagebetaling af boligsikring skal kræves også i de tilfælde, hvor en anden kommunal myndighed end boligsikringskontoret har været bekendt med den skete ændring.

Boligstyrelsen erklærede sig enig i det, ombudsmanden havde anført i skrivelse af 30. maj 1981 om, at »en undladelse af at meddele en relevant oplysning kun kan begrunde tilbagebetalingskrav, hvis der er et forholdsvis klart grundlag for at bebrejde boligsikringsmodtageren, at han ikke meddelte den pågældende oplysning med henblik på en regulering af boligsikringen«. Boligstyrelsen fandt imidlertid i det foreliggende tilfælde at måtte fastholde tilbagebetalingskravet.

Boligstyrelsen gav tilsagn om ved udarbejdelsen af et kommende cirkulære om boligsikring at være opmærksom på spørgsmålet om gennemførelse af en

ordning, der generelt sikrer kommunikation mellem den enkelte kommunes social- og sundhedsforvaltning og kommunens boligsikringskontor.

Jeg meddelte boligstyrelsen, at jeg ikke på det foreliggende grundlag foretog videre i sagen om tilbagebetaling af boligsikring, som A havde modtaget. Jeg henviste til, at Vejen kommune havde oplyst, at kommunen var indstillet på at eftergive det for meget udbetalte boligsikringsbeløb, og at jeg i en skrivelse til A havde henledt hendes opmærksomhed på ombudsmandens tilsagn om eventuelt at henstille, at der blev bevilget fri proces under en retssag om sagen.

Jeg meddelte boligstyrelsen, at jeg havde taget det oplyste vedrørende det generelle spørgsmål om en informationsordning til efterretning.